

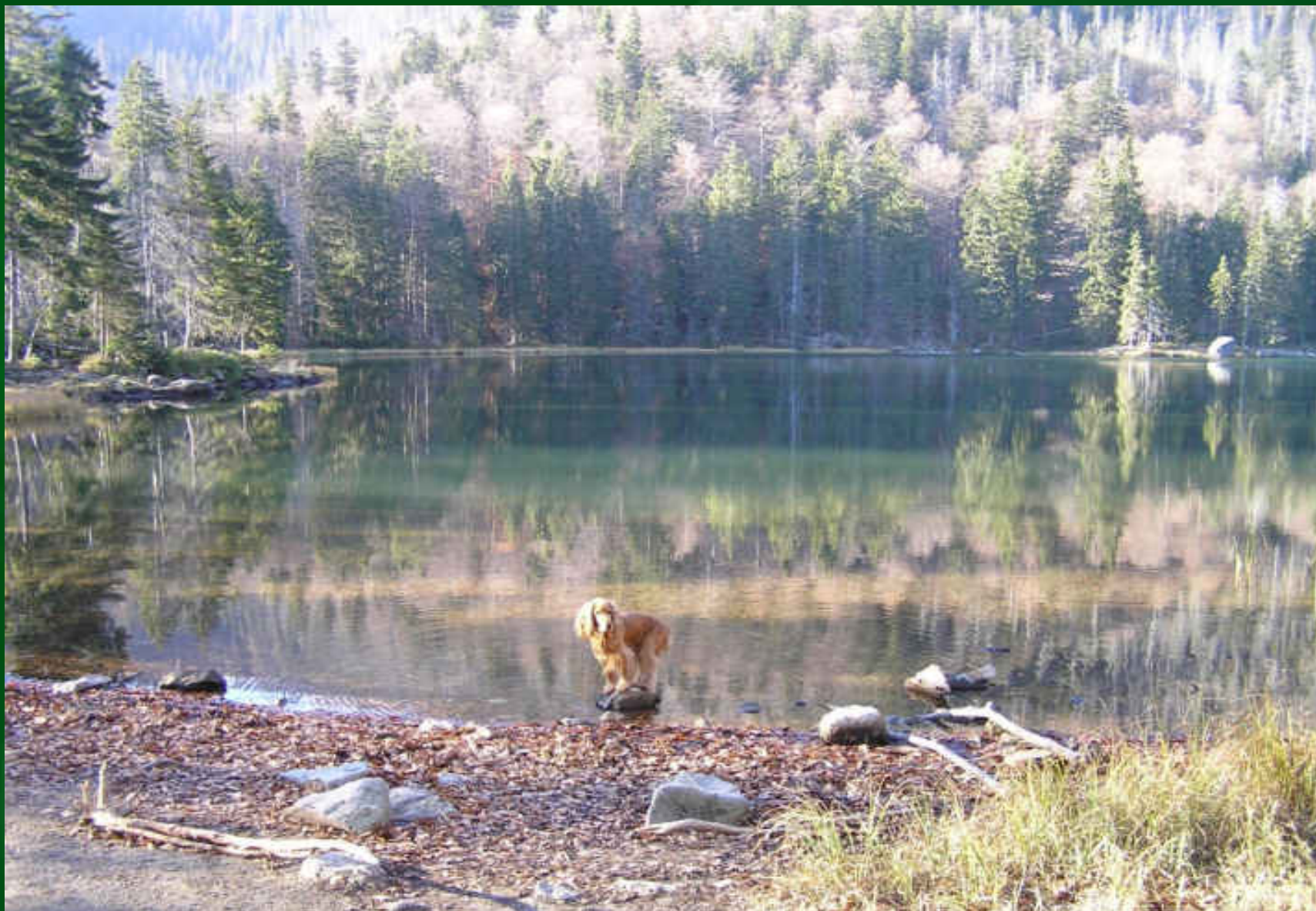
ČLS, lesnický podvečer, Novotného lávka, 12. 3. 2020

Zkušenosti s kůrovcovou gradací v NPŠ

Jan Kozel

Šumavský les během 18 (28) let

Osnova přednášky

- Ekosystémy v NP Šumava
  - Narušení lesních porostů
    - Péče o les
      - Výsledky

Ekosystémy a předměty ochrany NP Šumava

- Smrčiny, horské smíšené lesy
  - Ledovcová jezera, rašeliniště
    - Tetřev, rys, vlk

Lesy v Národním parku Šumava

- Horské lesy výrazněji nezasažené imisemi
  - 1,9 % rozlohy porostní půdy ČR
    - Přestavby lesních porostů
      - Změny legislativy

Lesy v Národním parku Šumava

- 48 934 ha porostní půdy ve státním vlastnictví
  - 6 lesních hospodářských celků
    - 2 výrazné gradace podkorního hmyzu

Změny zonace na počátku existence NP Šumava

I. zóny (1991 - 1995/7)

Na základě rozpisových záměrů Ústřední
na území NP a Ochr. Šumava
úředně k 1.2.1991 a změny

I. zóny z roku 1991

0 2,5 5 10 15 20
km

I. zóny (1995/7 - současnost)

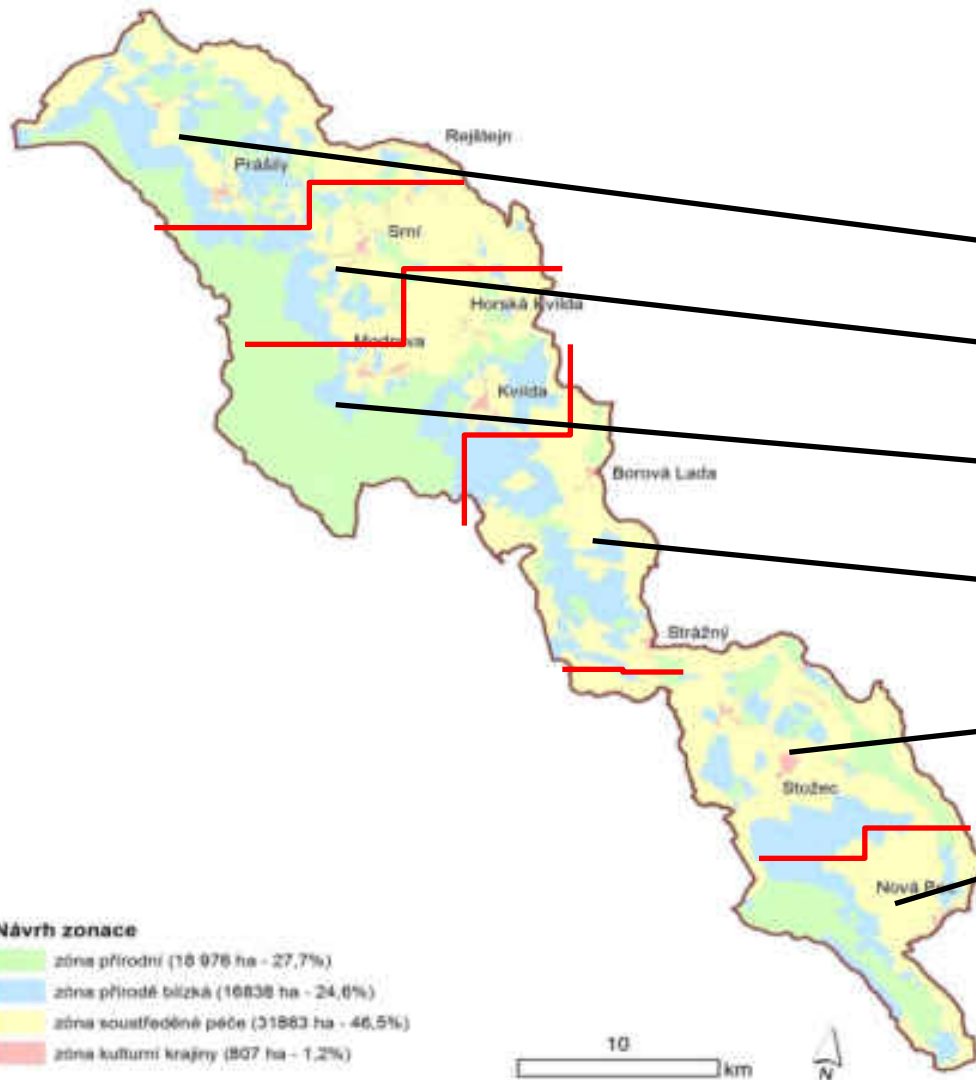

Na základě rozpisových záměrů Ústřední
na území NP a Ochr. Šumava
úředně k 1.2.1995 a změny

I. zóny z roku 1995

0 2,5 5 10 15 20
km

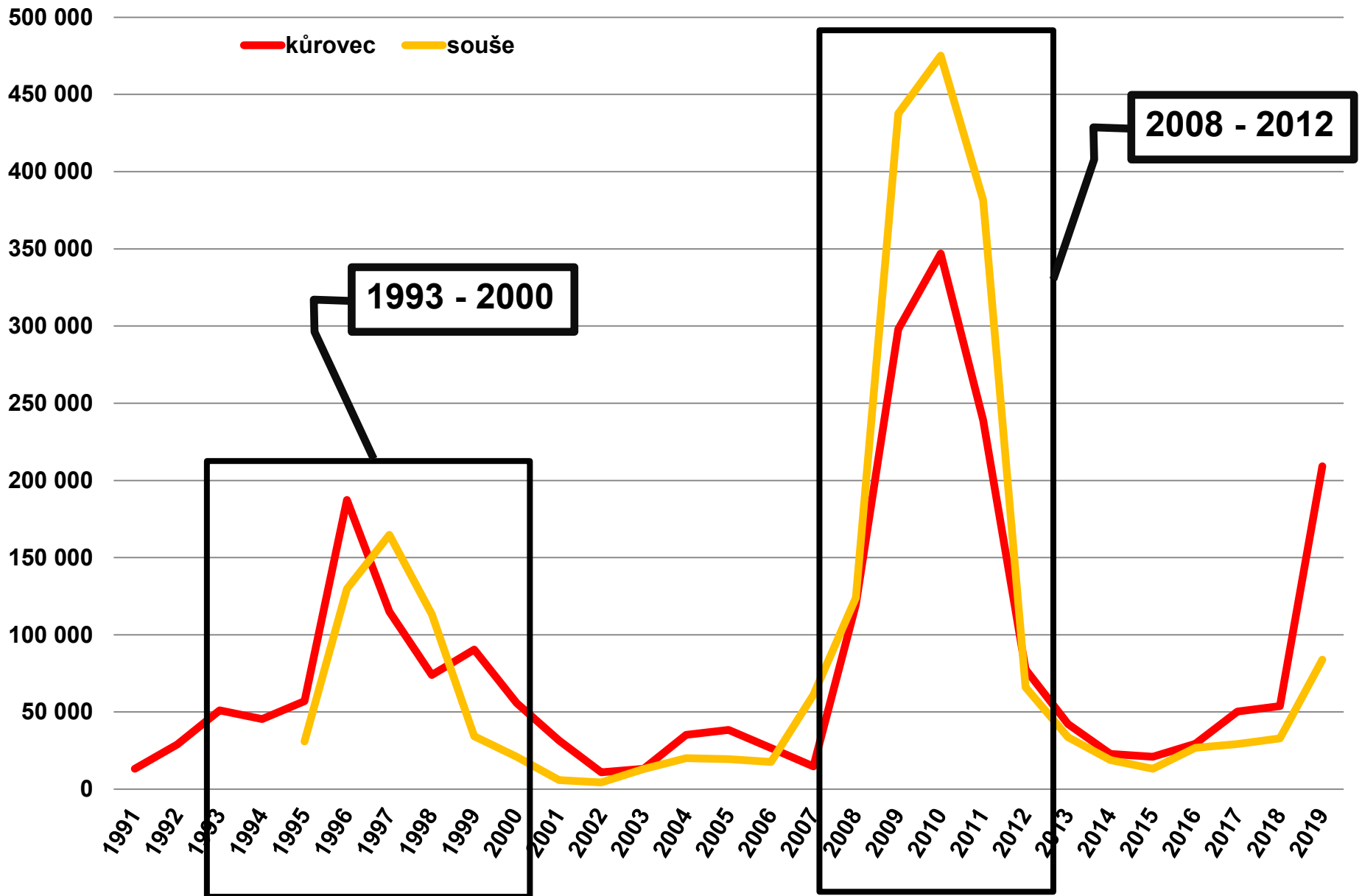
Plocha porostní půdy v NPŠ podle LHC

LHC	ha
Prášíly	8 410
Srní	9 516
Modrava	8 256
B. Lada	7 636
Č. Žleby	6 687
Stožec	8 409
Celkem	48 934

Kůrovcové těžby + přírůstek souší v NPŠ 1991-2019 (m³)

1. gradace 90. léta (1993-2000)

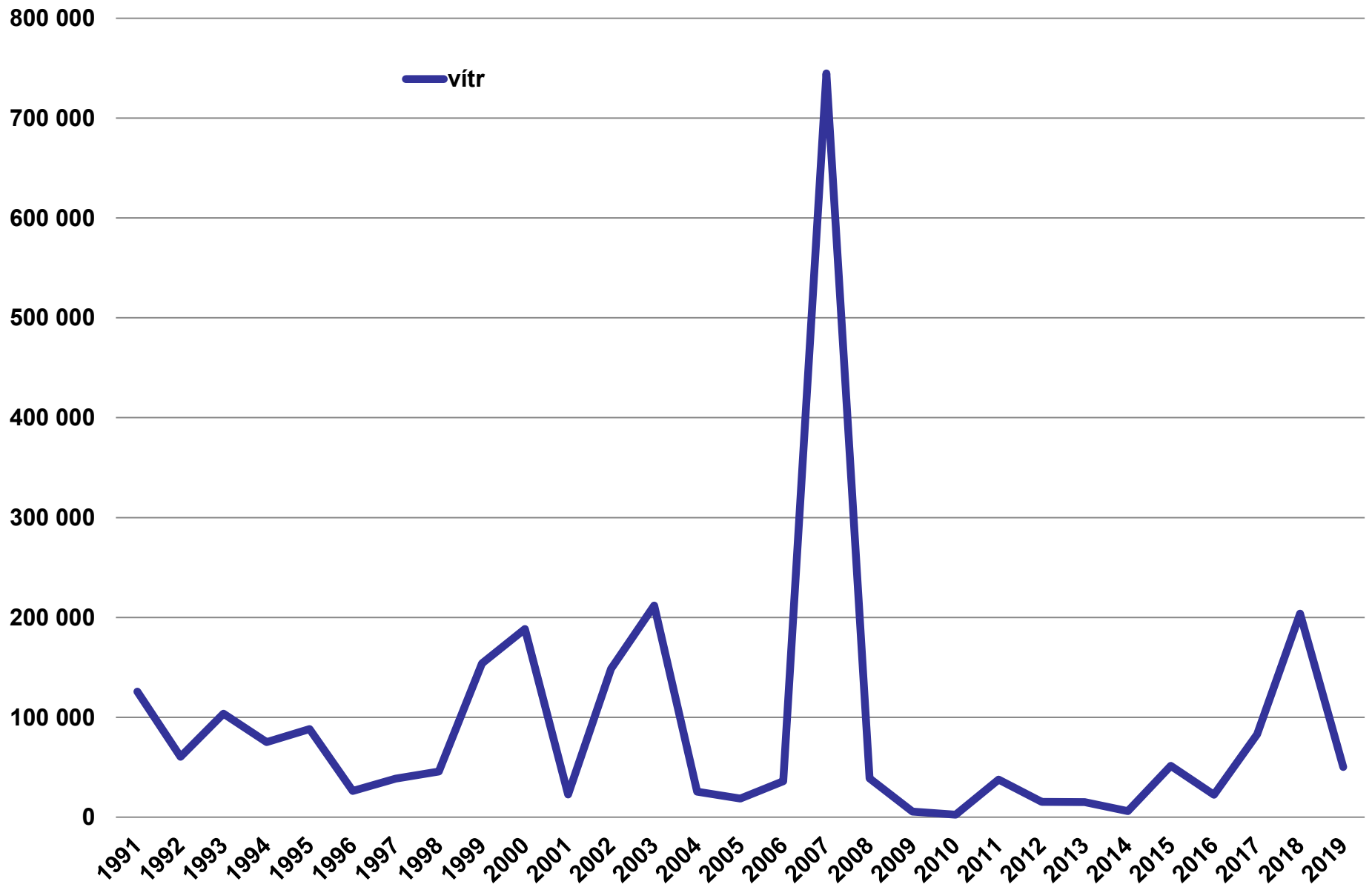
- 883 441 m³ zpracovaného kůrovcového dříví
  - 574 901 m³ ponechaných napadených smrků
    - 1 458 342 m³ celkem

1. gradace 90. léta

Plocha lesa s odumřelým horním stromovým patrem

ÚP	Prášily	Srní	Modrava	B. Lada	Č. Žleby	Stožec	celkem
(ha)	2,50	37,44	1 177,04	1,98	2,26	176,45	1 397,67

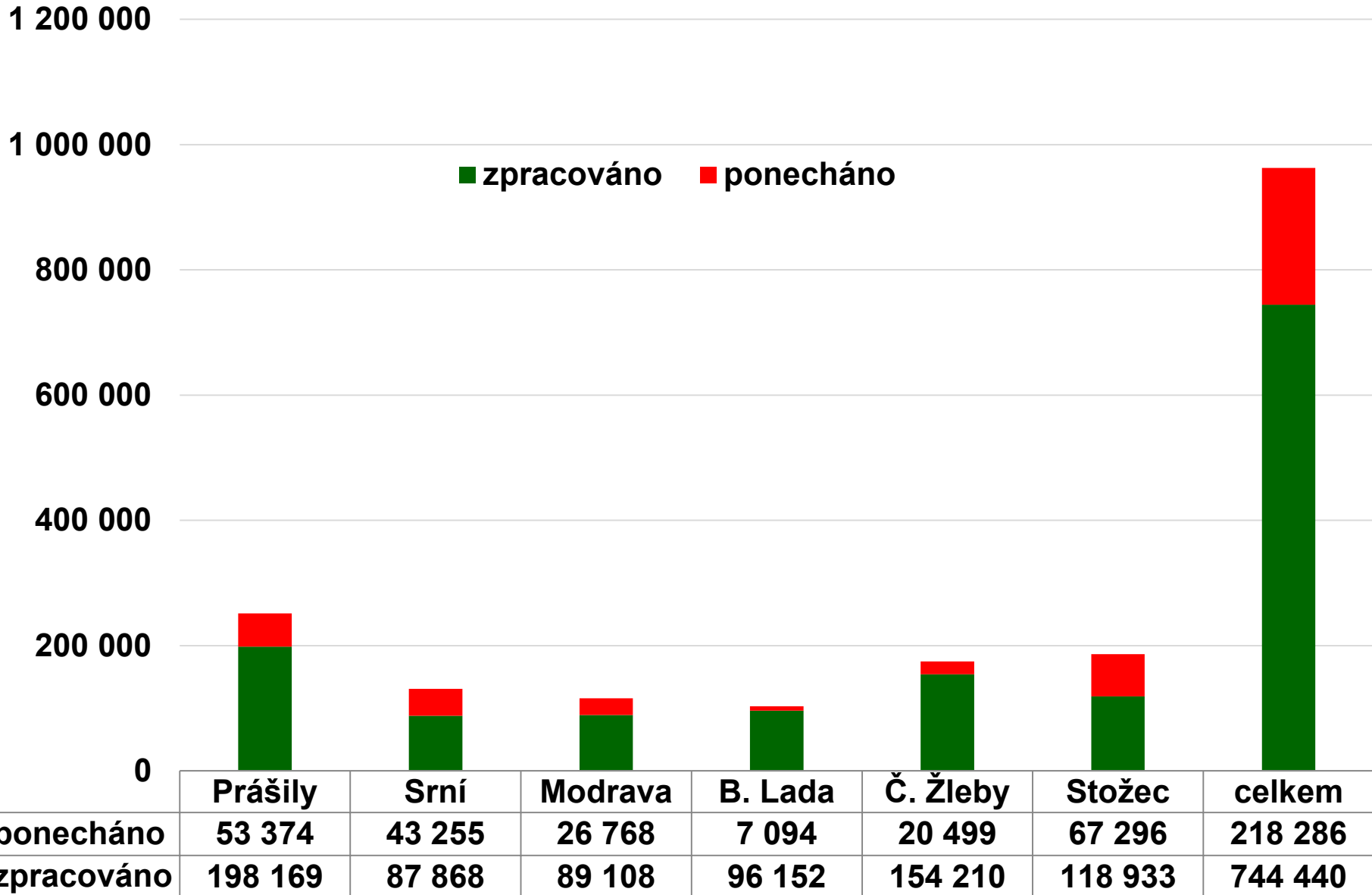
Narušení porostů v NPŠ větrem (m3)

Orkán Kyrill (2007)

Polomy po orkánu Kyrill 2007

7 let po polomu (Plesná 2014)

11 let po polomu a narušení kůrovcem (Plesná 2018)

2. gradace po orkánu Kyrill (2008-2012)

- 1 089 211 m³ zpracovaného kůrovcového dříví
  - 1 515 840 m³ ponechaných napadených smrků
    - 2 605 051 m³ celkem

Bezzásahová území po letech

Porovnání přírůstku plochy odumřelého horního stromového patra na ploše PP (%)

	Prášily	Srní	Modrava	B. Lada	Č. Žleby	Stožec	celkem
2006	0,03	0,39	14,22	0,03	0,03	2,10	2,86
2012	3,30	18,50	13,38	1,54	1,37	6,04	7,89

Porovnání přírůstku plochy odumřelého horního stromového patra (ha)

	Prášily	Srní	Modrava	B. Lada	Č. Žleby	Stožec	celkem
2006	2,50	37,44	1 177,04	1,98	2,26	176,45	1 397,67
2012	277,66	1 760,35	1106,99	117,96	91,37	508,31	3 862,63

Biomonitoring bezzásahových oblastí (Správa NPŠ)

- Hustota obnovy 6 323 ks.ha⁻¹
  - 84,2 % ploch s více než 500 ks.ha⁻¹
    - 74,1 % ploch s více než 1000 ks.ha⁻¹
      - 50,1 % ploch s více než 3000 ks.ha⁻¹
        - 3,7 % ploch bez obnovy

Nejstarší bezzásahové území (Mokrůvka 2008)

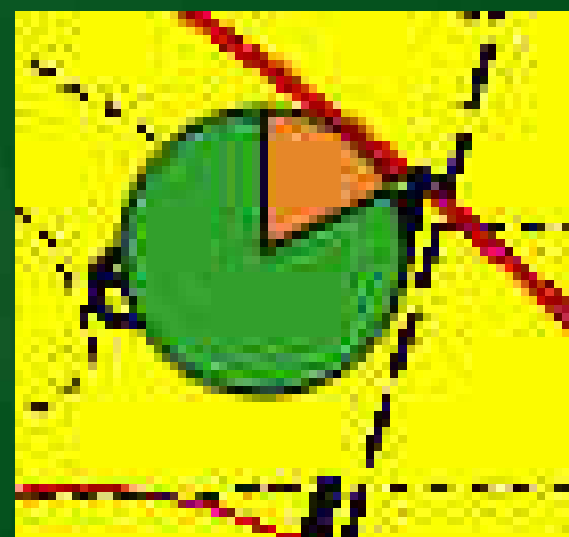
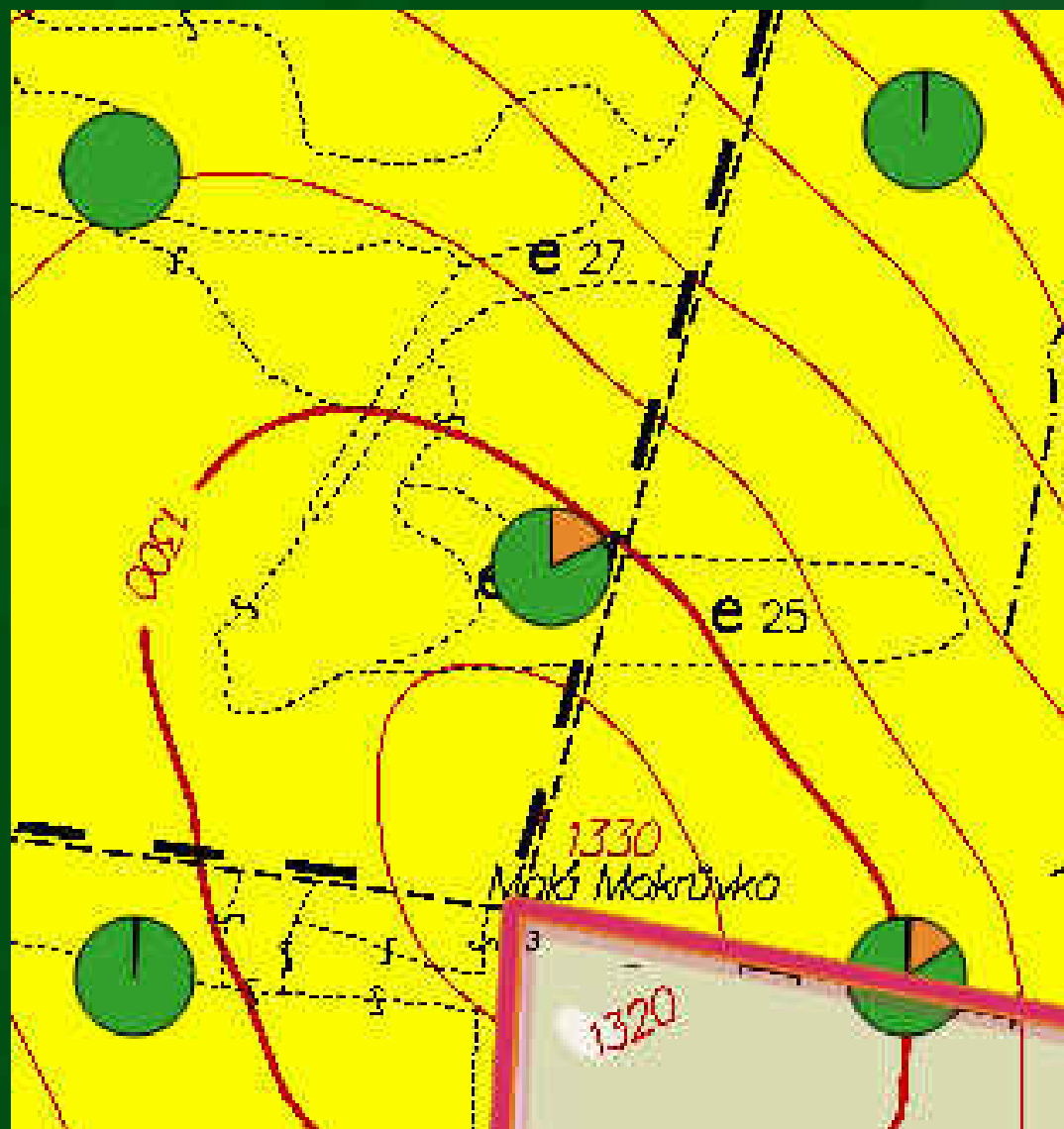

20 let po rozpadu (Mokrůvka 2019)

Obnova lesa - plochy biomonitoringu (Malá Mokrůvka)

Během kůrovcové gradace (2007 Plešné jezero)

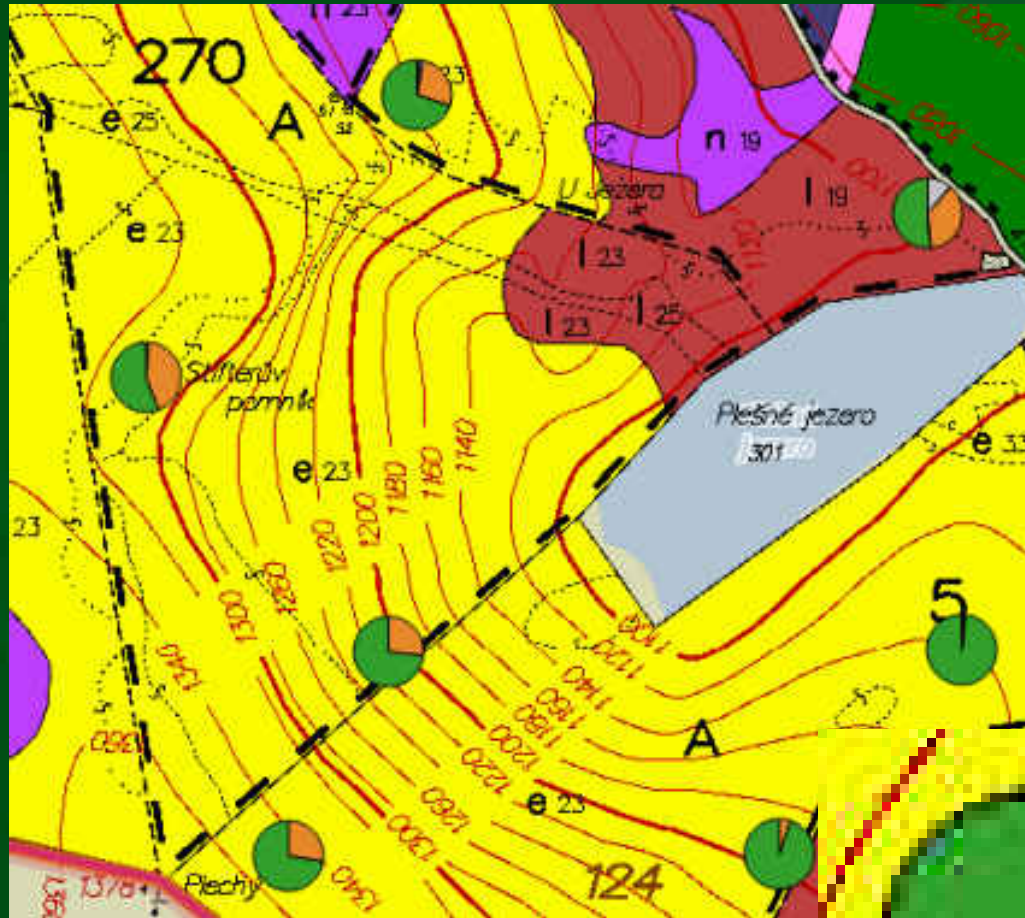

8 let po rozpadu (2015 Plešné jezero)

Obnova na plochách biomonitoringu (Plešné Lake)

Orkán Kyrill v květnatých bučinách (Radvanovice 2008)

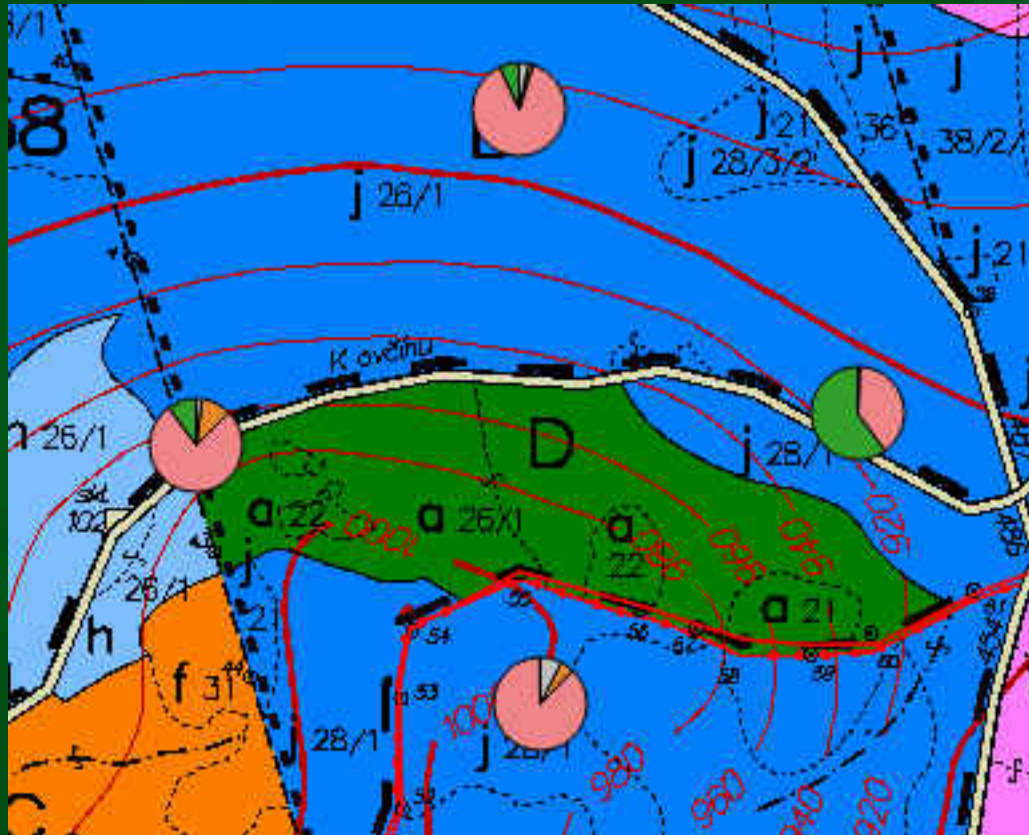

11 let po narušení větrem (Radvanovice 2019)

Obnova na plochách biomonitoringu (Radvanovice)

Orkán Kyrill v květnaté bučině (Radvanovice 2008)

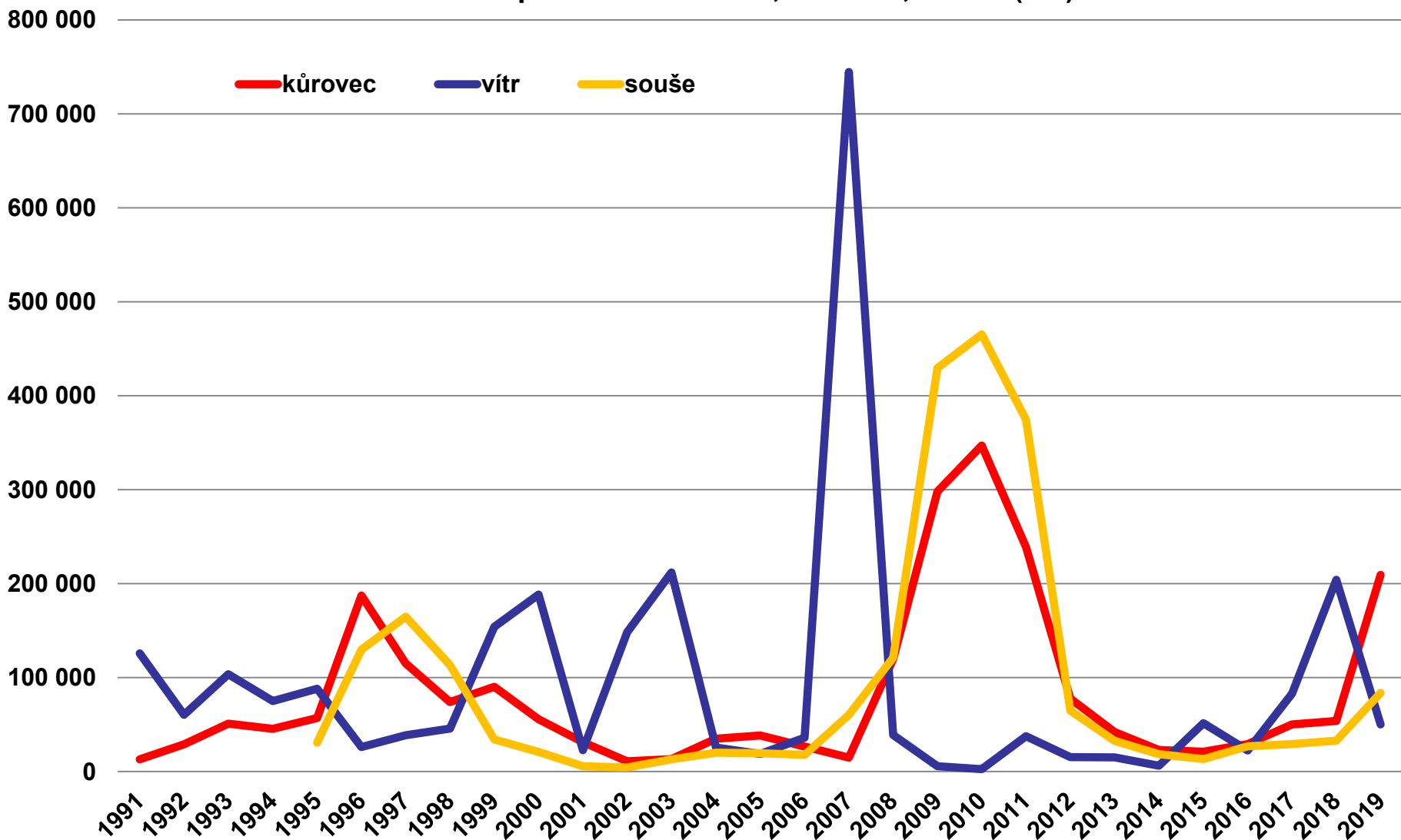

Květnatá bučina 12 let po rozpadu (Radvanovice 2019)

Narušení porostů v NPŠ vítr, kůrovec, souše (m3)

29 let (1991-2019) 2 výrazné kůrovcové gradace

- Odumření horního stromového patra
2 311 168 m³ (5 778 ha)
  - Těžba kůrovec
2 392 046 m³ (2 699 ha)
    - Těžba vítr
2 645 468 m³ (1 880 ha)
      - Celkem
7 348 682 m³ (10 357 ha)

29 let (1991-2019) 2 výrazné kůrovcové gradace

- 10 357 ha, 21,1 % plochy PP, 0,73 % ročně
  - 22,1 % porostů do 20 let
(2002 13,1 %)
  - 48,3 % porostů starších 61 let
(2002 58,3 %)

Poklesl podíl lesů s jednoduchou strukturou 82 -63 % (Smrčina)

Velkoplošná inventarizace lesů v NPŠ

- Slouží k zachycení trendů vývoje lesních ekosystémů
  - Doposud proběhly 3 cykly (2002, 2012, 2019)
    - Zpracovává IFER

Roste prostorová rozrůzněnost lesa

- Pokles porostů s jednoduchou strukturou
82,4 – 62,7 %
  - Nárůst porostů podrostního typu
12,0 – 28,8 %
    - Více porostů s bohatou strukturou
4,9 – 5,4 %

Nárůst lesa podrostního typu 12-29 % (Strážný)

Mírné zvýšení lesa s bohatou strukturou 4,9-5,4 % (Hraničnick)

Roste prostorová rozrůzněnost lesa

- Vzrostla plocha převážně přirozené obnovy
47 – 86 %
  - Obnova je převážně pod clonou
58 - 64 %
    - Převládá náhodné (44 %) a skupinové (44 %) rozmístění obnovy, pravidelné jen na 3 %

Roste druhová rozmanitost lesních porostů

- Pokles čistě jehličnatých porostů
68,5 – 57,8 %
  - Nárůst smíšených a listnatých porostů
29,8 – 41,8 %
    - Stoupá podíl JD, BK,
klesá zastoupení SM 79-76 %

Vzrostl podíl smíšených porostů 30 – 42 % (České Žleby)

Roste zastoupení listnáčů a jedle obnově

- Podíl JD vzrostl (1,5 - 3,4 %) v rozmezí 950-1 150 m n. m. (1,7 - 5,2 %)
- Podíl krátkověkých listnáčů vzrostl (5 – 11,2 %) nad 1 150 m n. m. (5 – 27 %)
- Mírně klesl podíl SM (74,5 – 73,1 %) nad 1 150 m n. m. (90 – 69,7 %)

Podíl JD v polohách 950 – 1150 m n. m. vzrostl (1,7- 5,2 %)

Zvýšil se podíl krátkověkých listnáčů 5-11 % (Kobylí hlava)

V nejvyšších polohách se obnovuje 27 % KR listnáčů (Černá hora)

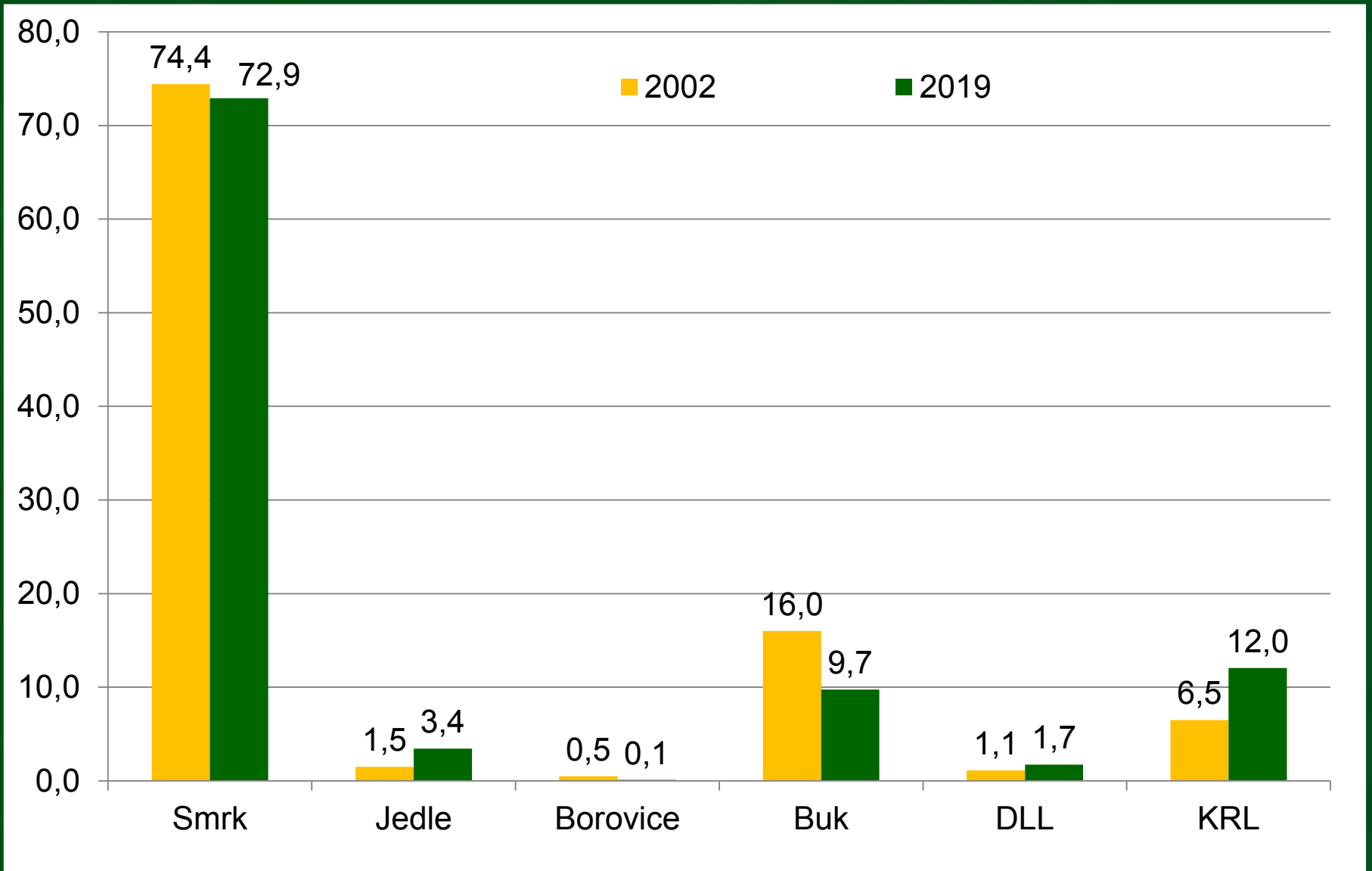

Podíl KR listnáčů v obnově ve vyšších polohách vzrostl 5-27 %

Zastoupení dřevin v obnově v letech 2002 a 2019 (%)

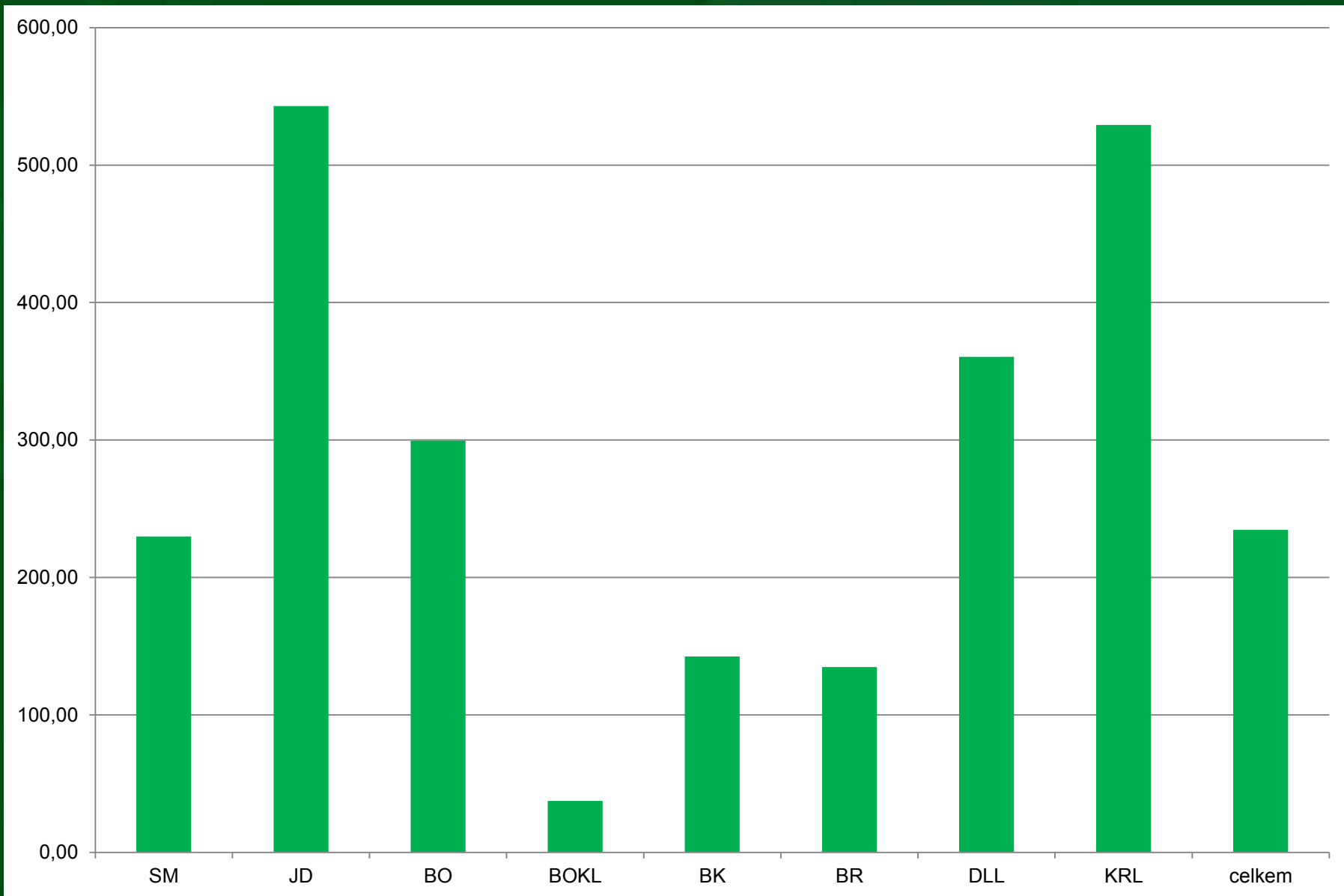

Množství obnovy výrazně stoupá

	2002	2019	
	(tis. ks)	(tis. ks)	změna (%)
SM	183 898,3	42 2797,8	229,9
JD	3 669,2	19 922,7	543,0
BO	1 131,6	7 54,5	66,7
BK	39 608,7	56 491,0	142,6
DL. list.	2 789,4	10 057,1	360,5
KR. list.	15 894,2	69 807,3	439,2
Celkem	246 991,3	579 830,3	234,8

Změna početnosti obnovy 2002-2019 (%)

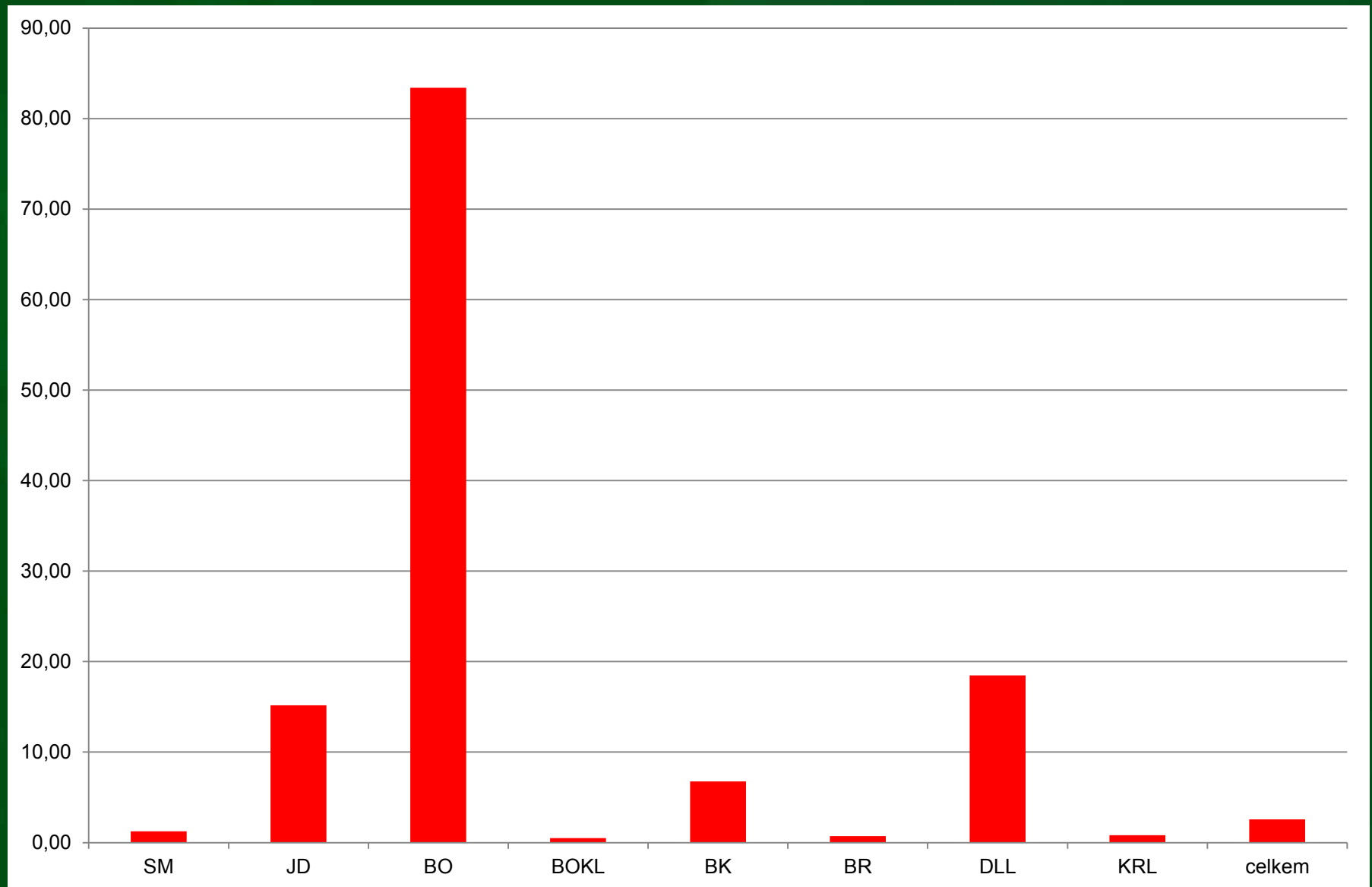

Změna početnosti obnovy 2002 -2019 a vliv celkové umělé obnovy

	změna (%)	umělá obnova (%)
SM	229,91	1,24
JD	542,98	15,18
BO	66,68	83,82
BK	142,62	6,75
DL. list.	360,54	18,49
KR. list.	439,20	1,55
Celkem	234,76	2,56

Podíl umělé obnovy na celkových počtech obnovy (%)

Roste zásoba lesních porostů

Nadmořská výška (m n. m.)	Zásoba hroubí (m ³ .ha ⁻¹)		
	2002	2012	2019
do 950	338	395	395
950-1150	303	301	327
nad 1150	258	98	101
Celkem	310	309	321

Stoupá objem tlejícího dřeva

Nadmořská výška (m n. m.)	Zásoba ležícího mrtvého dřeva a souší (m ³ .ha ⁻¹)		
	2002	2012	2019
do 950	21,1	40,5	49,2
950-1150	30,5	53,5	62,4
nad 1150	120,2	211,9	212,4
Celkem	40,5	71,5	79,9

V polohách nad 1150 m n. m. je $212 \text{ m}^3 \cdot \text{ha}^{-1}$ tlejícího dřeva

Drážkování a odkorňování podpora diverzity a ochrana lesa

Asanace stojících kůrovových stromů (Smrčina)

Odumřelé porosty vyžadují vyšší opatrnost

Odstraňování nebezpečných stromů

Zvyšuje se běžný přírůst

Průměrný běžný přírůst (m ³ .ha ⁻¹ .rok ⁻¹)		Celkový běžný přírůst (m ³)	
2002	2019	2002	2019
7,7	8,6	378 528	418 675

Škody působené zvěří poklesly

Poškození obnovy

	2002	2019
SM	38 %	13 %
JD	41 %	19 %
BK	60 %	48 %

Poškození loupáním a ohryzem

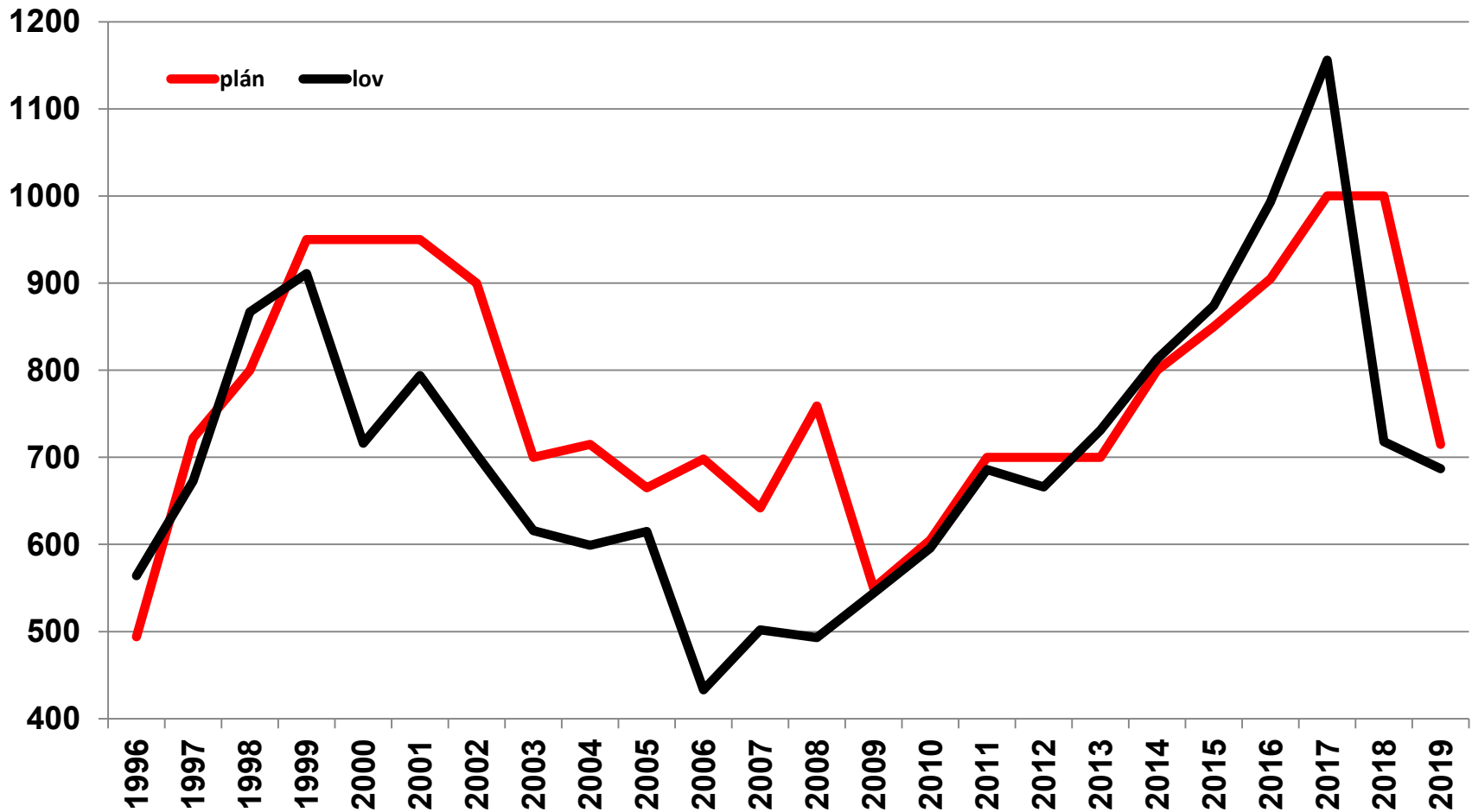
SM	25 %	20 %
JD	12 %	5 %
KRL	15 %	25 %

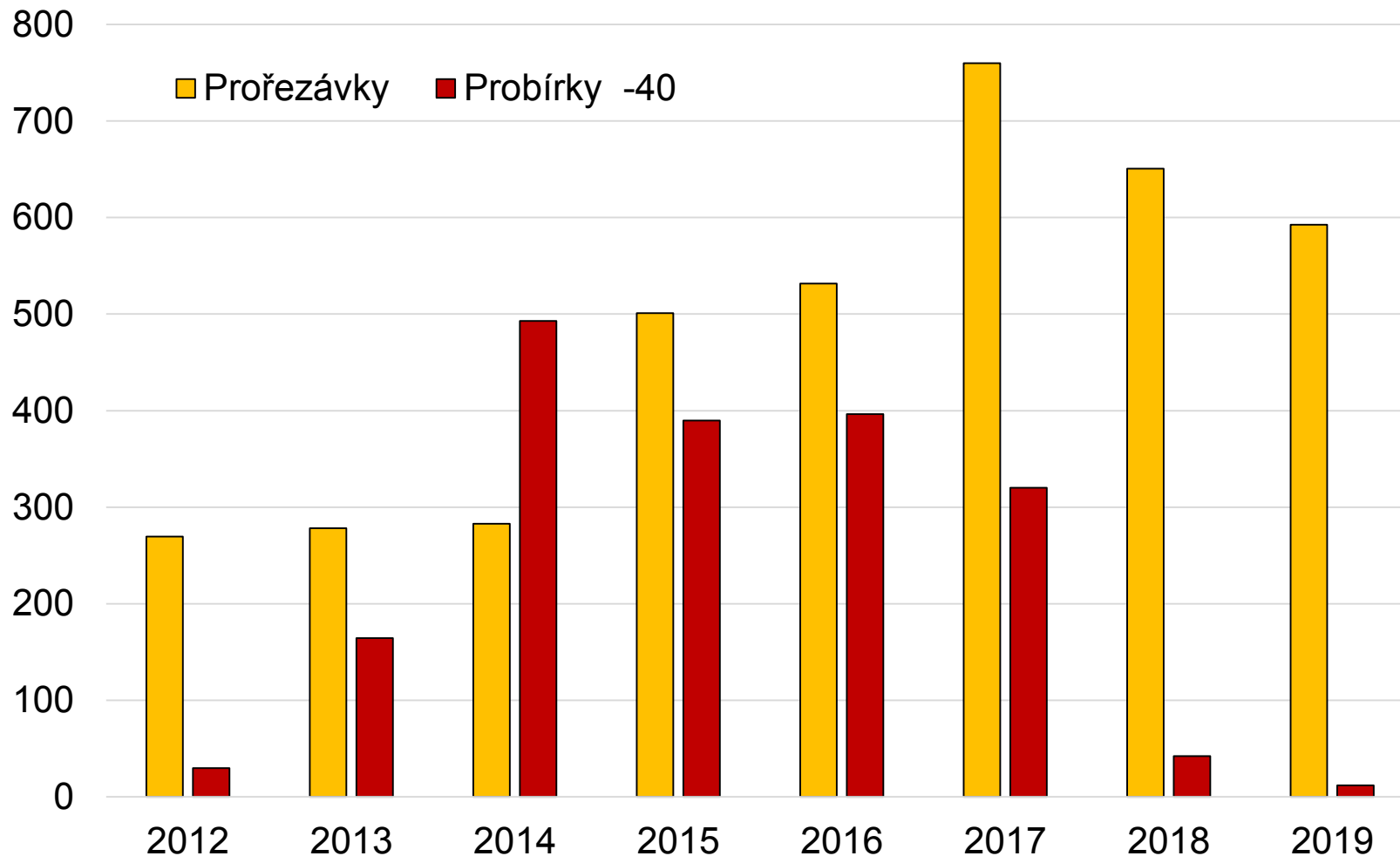
Pokles okusu jedle 41 – 19 % (Ždánidla)

Plán lovu a lov jelení zvěře v NPŠ v letech 1996-2019 (ks)

Plocha prořezávek a probírek do 40 let (ha)

Prořezávky - podpora listnatých dřevin a jedle

Prořezávky - podpora rozrůzněnosti mladých porostů

... po letech?

- Narušení lesa přichází pravidelně a v různém rozsahu
  - Obnova ekosystému je velmi rychlá
    - Je těžké změnit druhovou skladbu

...těžší než naše
myšlení... ???

... po letech?

- Využít narušení porostů k jejich přestavbě
  - Zaměřit se na jejich strukturu
    - Maximálně podporovat přirozenou obnovu
      - Nespěchat s obnovou,
využít pionýrské dřeviny

... po letech?

- Rozhodnout, kde má smysl zasahovat

- Zachovávat biologické dědictví

-Přispívat ke zlepšení půdních vlastností

- Využít tlející dřevo

... po letech?

- Sledovat a přemýšlet

- Získávat nové poznatky

- Sdílet zkušenosti, diskutovat

- Dělat jen to, co neudělá příroda

Nespěchat s obnovou

Zachovat biologické dědictví lesních ekosystémů

Maximálně podporovat obnovu přirozenou

Šetřit životaschopné stromy a podúroveň

Využit tlející dřevo k odzravení lesních půd

„Ctít přírodu, hospodařit s lesem, vzdělávat se“

Jan Kozel, Lesnický podvečer ČLS, Novotného lávka, 12. 3. 2020

ČLS, lesnický podvečer, Novotného lávka 12. 3. 2020

Mnoho štěstí v rozhodování...

Jan Kozel